KOMISIJA

PRIPOROČILO KOMISIJE

z dne 24. oktobra 2006

o upravljanju finančnih sredstev za razgradnjo jedrskih objektov, izrabljenega goriva in radioaktivnih odpadkov

(2006/851/Euratom)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo in zlasti člena 124 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Preambula k Pogodbi navaja, da si države članice želijo vzpostaviti varnostne razmere, s katerimi bodo odpravile nevarnost za življenje in zdravje prebivalstva.

(2) Člen 2(b) Pogodbe poziva Skupnost, da zlasti postavi enotne varnostne standarde za varovanje zdravja delavcev in prebivalstva ter zagotavlja njihovo uporabo.

(3) Poglavje III Pogodbe določa temeljne standarde, ki Skupnosti omogočajo, da zagotovi varovanje zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi, ki izvirajo iz ionizirajočih sevanj.

(4) Direktiva Sveta 96/29/Euratom določa temeljne varnostne standarde za varstvo zdravja delavcev in prebivalstva pred nevarnostmi zaradi ionizirajočega sevanja [1].

(5) Direktiva Sveta 85/337/EGS z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje [2], poziva države članice, da „sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da se pred izdajo soglasja za izvedbo presodijo vplivi projektov, ki bodo, med drugim zaradi svoje narave, velikosti ali lokacije, verjetno pomembno vplivali na okolje“.

(6) Ionizirajoče sevanje iz radioaktivnih snovi ima lahko posledice, ki presegajo življenjsko dobo jedrskega objekta in nacionalne meje.

(7) Varnost delavcev in prebivalstva pred temi nevarnostmi je za Evropske skupnosti največjega pomena. Zato je treba upoštevati visoke varnostne standarde, da bi zagotovili, da se te nevarnosti obvladujejo med življenjsko dobo jedrskih objektov in po njej.

(8) Evropski parlament, Svet in Komisija so poudarili, „da morajo države članice zagotoviti, da so primerna finančna sredstva za razgradnjo in ravnanje z odpadki, katerih revizija se izvaja v državah članicah, dejansko na razpolago za namene, za katere so bila zbrana, in da se upravljajo pregledno, tako da se preprečijo ovire pri pravični konkurenci na energetskem trgu“ [3].

(9) Komisija je prav tako poudarila „potrebo po zagotovitvi, da se sredstva, ustvarjena za razgradnjo in ravnanje z odpadki, ki se nanašajo na cilje Pogodbe Euratom, upravljajo pregledno in se uporabljajo izključno v ta namen. V ta namen namerava Komisija v okviru pristojnosti iz Pogodbe Euratom objaviti letno poročilo o uporabi skladov za razgradnjo in ravnanje z odpadki. Pazila bo predvsem na to, da se pomembne določbe zakonodaje Skupnosti uporabljajo v celoti“ [4].

(10) V sporočilu Evropskemu parlamentu in Svetu [5] je Komisija navedla potrebo po večji preglednosti in usklajenosti pri upravljanju teh finančnih sredstev. Komisija je prav tako izrazila svoj namen, da bo leta 2005 izdala priporočilo.

---

[1] UL L 159, 29.6.1996, str. 1.
[2] UL L 175, 5.7.1985, str. 40. Direktiva, kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 2003/35/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 156, 25.6.2003, str. 17).
[3] Medinstitucionalna izjava, UL L 176, 15.7.2003, str. 56.
[4] Izjava Komisije, UL L 176, 15.7.2003, str. 56.
[5] COM(2004) 719, Poročilo o uporabi finančnih sredstev, namenjenih za razgradnjo jedrskih elektrarn, 26.10.2004.

(11) Dejavnosti razgradnje same lahko prav tako pomenijo možno nevarnost za zdravje prebivalstva in okolje, zlasti če se ukrepi, potrebni za obvladovanje teh radioloških nevarnosti pri dejavnostih razgradnje, ne sprejmejo pravočasno.

(12) Da bi obvladali te nevarnosti, je treba zagotoviti varno razgradnjo jedrskih objektov, vključno z dolgoročnim ravnanjem z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom.

(13) Varna razgradnja jedrskih objektov, vključno z dolgoročnim ravnanjem z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom, zahteva precejšnja finančna sredstva. Pomanjkanje teh sredstev, kadar so potrebna, lahko negativno vpliva na proces razgradnje. Da se zagotovi popolna razgradnja v jedrskih objektih v skladu z varnostnimi standardi, morajo zadostna finančna sredstva biti na voljo ob primernem času.

(14) V skladu z načelom „onesnaževalec plača“ morajo jedrski upravljavci nameniti primerna finančna sredstva za stroške razgradnje v prihodnosti že med življenjsko dobo teh objektov.

(15) Med posameznimi vprašanji pri pogajanjih o pristopu je bila obravnavana tema zgodnjega zaprtja jedrskih reaktorjev, ki v ekonomskem smislu niso nadgradljivi. Zato je Skupnost na lastno pobudo sodelovala pri zbiranju finančnih sredstev in ob izpolnjevanju nekaterih pogojev zagotavlja ekonomsko podporo različnim projektom za razgradnjo v nekaterih novih državah članicah.

(16) Člen 26 Skupne konvencije o varnem ravnanju z izrabljenim jedrskim gorivom in o varnem ravnanju z radioaktivnimi odpadki, ki je začela veljati 18. junija 2001, določa, da „vsaka pogodbenica sprejme potrebne ukrepe, da zagotovi varno razgradnjo jedrskega objekta. Ti ukrepi morajo med drugim zagotoviti, da so na voljo usposobljeno osebje in primerni finančni viri“. Člen 22(ii) Konvencije od vsake pogodbenice zahteva, da sprejme primerne ukrepe, da zagotovi, „da so na razpolago primerna finančna sredstva za podporo varnosti objektov za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki med njihovo življenjsko dobo in za razgradnjo“.

(17) Člen 2(c) Pogodbe poziva Skupnost, da olajšuje naložbe in zagotavlja postavitev osnovnih naprav, potrebnih za razvoj jedrske energije v Skupnosti. Razvoja take energije ni mogoče ločiti od procesa razgradnje takih naložb ali objektov. Člen 41 Pogodbe zahteva, da se Komisiji v preučitev sporočijo naložbeni programi v zvezi z jedrsko energijo. Uredba Sveta (Euratom) št. 2587/1999 z dne 2. decembra 1999 o določitvi naložbenih programov, ki se sporočijo Komisiji v skladu s členom 41 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo ([1]), vključuje dejavnosti razgradnje kot naložbene programe, ki se sporočijo v preučitev Komisiji. Posledično morajo osebe in podjetja ([2]) obvestiti Komisijo o režimih financiranja v zvezi z novo zgrajenimi jedrskimi objekti.

(18) Zagotavljanje zadostnih finančnih sredstev, kadar so ta potrebna, zahteva dobro in premišljeno analizo tako virov za tako financiranje kot tudi stroškov, povezanih z razgradnjo takih objektov. Metoda za določanje zneskov financiranja za razgradnjo mora upoštevati tehnološke vidike in omejitve zaradi jedrske varnosti.

(19) Pri zagotavljanju razpoložljivosti sredstev, kadar so ta potrebna za namene razgradnje jedrskih objektov, je velikega pomena, da se taka finančna sredstva pregledno upravljajo z ustreznim zunanjim nadzorom. To bo prav tako pripomoglo k preprečevanju ovir pri pravični konkurenci na energetskem trgu. Za zagotovitev teh ciljev bi lahko uporabili različne primerne možnosti upravljanja. Treba je ustanoviti namenski nacionalni organ, da bi zagotovili strokovno presojo na področju upravljanja sklada in stroškov razgradnje.

(20) To priporočilo ne ustvarja odstopanj od pravil za državne pomoči. V tej zvezi državna intervencija zadeva vprašanja, ki so zajeta v Pogodbi o ustanovitvi Evropske Skupnosti za atomsko energijo, in jo je treba ustrezno oceniti. Vendar jih je v primeru, če to ni potrebno ali presega cilje te pogodbe ali izkrivlja ali grozi, da bo izkrivljalo konkurenco na notranjem trgu, treba oceniti na podlagi Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti.

(21) Natančno je treba preučiti način vlaganja teh finančnih sredstev, da bi se izognili možnim zlorabam. Naložbe morajo biti dolgoročne in imeti varen profil tveganj, hkrati pa morajo zagotavljati zadostno varstvo dejanske vrednosti skladov.

([1]) UL L 315, 9.12.1999, str. 1.
([2]) Osebe in podjetja, ki se ukvarjajo z industrijskimi dejavnostmi iz Priloge II k Pogodbi Euratom.

(22) Da bi zagotovili varnost, mora zbiranje primernih sredstev za zagotovitev razgradnje jedrskih objektov upoštevati posebne okoliščine nekaterih jedrskih objektov.

(23) Izkušnje kažejo, da je izmenjava informacij med nacionalnimi strokovnjaki glede različnih pristopov in finančnih režimov za razgradnjo in ravnanje z odpadki izvrsten način za omogočanje skupnega odziva na varnostne izzive. Da bi povečala sodelovanje med Komisijo in državami članicami, Komisija sporoča, da ima namen ustanoviti stalno skupino o financiranju razgradnje. Ta skupina o financiranju razgradnje mora Komisiji pomagati pri njenih dejavnostih v zvezi s tem priporočilom.

(24) Brez poseganja v splošno načelo subsidiarnosti je treba predlagati, da se kolikor toliko uskladijo pojmi, ki se uporabljajo na področju razgradnje. Tako usklajevanje mora potekati v Skupini o financiranju razgradnje, saj se je tam treba dogovarjati o skupnih razlagah Priporočila zaradi njegovega praktičnega izvajanja, zlasti pa je treba upoštevati uskladitev metodologij za izračun stroškov dejavnosti razgradnje.

(25) Skupno raziskovalno središče, ustanovljeno na podlagi člena 8 Pogodbe, izvaja raziskovalne programe na jedrskem področju, ki lahko vključujejo tveganja zaradi ionizirajočega sevanja po preteku življenjskih dob objektov. Da bi zagotovili varnost teh objektov, mora Komisija zagotoviti skladnost tega središča s tukaj navedenimi priporočili. Komisija mora zlasti preveriti primernost finančnih sredstev za namene razgradnje objektov Središča. Službe Komisije, odgovorne za jedrske in proračunske zadeve, so najbolj primerne za izvajanje takih nalog –

PRIPOROČA:

ODDELEK 1

NAMEN

Na podlagi varnostnih ciljev Pogodbe to priporočilo predlaga ukrepe za zagotovitev razpoložljivosti primernih finančnih sredstev ob načrtovanem času za vse dejavnosti razgradnje jedrskih objektov ter za ravnanje z izrabljenim gorivom in radioaktivnimi odpadki.

ODDELEK 2

OPREDELITVE POJMOV

Za namene tega priporočila se uporabljajo naslednje opredelitve:

(a) *„razgradnja“* pomeni vse dejavnosti, ki zajemajo tehnično razgradnjo jedrskega objekta (dekontaminacijo, demontiranje in uničenje) ter ravnanje z odpadki (ravnanje z radioaktivnimi odpadki in izrabljenim gorivom ter njihovo odlaganje), zaradi katerih se jedrski objekti razbremenijo radioloških omejitev;

(b) *„sklad za razgradnjo“* pomeni kakršno koli obliko finančnih sredstev, posebej namenjenih za kritje stroškov, potrebnih za razgradnjo jedrskih objektov;

(c) *„zunanji sklad za razgradnjo“* pomeni sklad za razgradnjo, ki ga upravlja namenski organ, neodvisen pri svojih odločitvah od vlagateljev v sklad;

(d) *„notranji sklad za razgradnjo“* pomeni sklad za razgradnjo, ki ga upravlja upravljavec;

(e) *„ločeni sklad za razgradnjo“* pomeni notranji ali zunanji sklad za razgradnjo, ki je opredeljen ločeno;

(f) *„upravljavec“* pomeni pravno osebo, ki upravlja jedrski objekt in ima glavno odgovornost za jedrsko varnost;

(g) *„jedrski objekt“* pomeni katero koli civilno napravo in njeno zemljišče, zgradbe in opremo, v kateri se proizvajajo, predelujejo, uporabljajo, obdelujejo, shranjujejo ali odlagajo radioaktivne snovi.

ODDELEK 3

RAZGRADNJA JEDRSKIH OBJEKTOV

1. Vsi jedrski objekti se po dokončnem zaprtju razgradijo in z odpadki se ravna primerno.

2. Dejavnosti razgradnje se izvedejo brez nepotrebnih nevarnosti za zdravje in varnost delavcev in prebivalstva.

3. Načelo „onesnaževalec plača“ se med razgradnjo jedrskega objekta uporablja v celoti. V zvezi s tem je glavna naloga jedrskih upravljavcev, da zagotovijo razpoložljivost primernih finančnih sredstev za varno razgradnjo do takrat, ko se zadevni jedrski objekt dokončno zapre.

4. Razpoložljiva finančna sredstva so namenjena kritju vseh vidikov dejavnosti razgradnje, od tehnične razgradnje objekta do ravnanja z odpadki.

ODDELEK 4

INSTITUCIONALNI IN PROCEDURALNI VIDIKI

5. Brez poseganja v določbe člena 41 Pogodbe in veljavnih uredb v zvezi z njenim izvajanjem [1] osebe in podjetja poročajo o načrtovanih režimih financiranja za razgradnjo po postopku iz člena 41 Pogodbe glede postavitve novih jedrskih objektov.

Pri preučitvi predlaganega režima financiranja za razgradnjo se bo Komisija v skladu z zahtevami člena 44 Pogodbe posvetovala s Skupino o financiranju razgradnje.

6. Če ni bilo že prej določeno, države članice ustanovijo ali imenujejo nacionalni organ, ki zagotavlja strokovno presojo na področju upravljanja sklada in stroškov razgradnje. Ta organ je neodvisen od vlagateljev v sklad.

Nacionalni organ letno pregleda zbrana finančna sredstva in periodično, najmanj vsakih 5 let, ocene stroškov za razgradnjo. Vsako neujemanje med ocenami stroškov in zbranimi sredstvi se obravnava pravočasno.

Države članice letno poročajo Komisiji o dejavnostih ustreznega zgoraj navedenega nacionalnega organa.

ODDELEK 5

SKLADI ZA RAZGRADNJO

7. Jedrski objekti ustanovijo primerne sklade za razgradnjo na podlagi prihodkov iz svojih jedrskih dejavnosti med predvideno življenjsko dobo.

8. Prednostna izbira za vse jedrske objekte je ločen sklad z ustreznim nadzorom premišljene uporabe. Pregled nacionalnega organa, ki ga določa to priporočilo, je ključnega pomena pri zagotavljanju primernega upravljanja in uporabe skladov.

9. Novi jedrski objekti ustanovijo ločene sklade za razgradnjo z ustreznim nadzorom premišljene uporabe.

[1] Uredba Sveta (Euratom) št. 2587/1999 z dne 2. decembra 1999 o določitvi naložbenih programov, ki se sporočijo Komisiji v skladu s členom 41 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL L 315, 9.12.1999, str. 1) in Uredba Komisije (Euratom) št. 1325/2003 z dne 23. julija 2003 o spremembi Uredbe (ES) št. 1209/2000 o določitvi postopkov sporočanja, predpisanega v členu 41 Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti za atomsko energijo (UL L 192, 31.7.2003, str. 15).

ODDELEK 6

OCENA STROŠKOV RAZGRADNJE

10. Zaradi razlik pri uporabi zbranih skladov za razgradnjo je treba tehnično razgradnjo na eni strani in ravnanje z odpadki na drugi strani obravnavati ločeno na podlagi ločenih izračunov stroškov.

11. Da bi zagotovili razpoložljivost primernih finančnih sredstev, morajo izračuni stroškov temeljiti na premišljeni izbiri med različnimi možnostmi, ki so dejansko uresničljive, in sicer ob zunanjem nadzoru ter s soglasjem nacionalnega organa, ki ga določa to priporočilo.

12. Vse ocene stroškov je treba izdelati za vsak objekt posebej in na podlagi najboljših razpoložljivih ocen.

13. Če se med izvajanjem projekt razgradnje izkaže kot dražji od odobrene ocene stroškov, krije dodatne stroške upravljavec. Ta vidik je treba skrbno upoštevati, če se med življenjsko dobo jedrskega objekta ali po njej zamenja upravljavec.

14. Paziti je treba na primere, ki se pojavljajo zaradi zgodovinskih razlogov in pri katerih je najprimernejša posebna rešitev. Ta pristop, ki upošteva vsak primer posebej, mora biti pregleden in se mora izvajati s polno vključenostjo nacionalnega organa, ki ga določa to priporočilo.

ODDELEK 7

UPORABA SKLADOV ZA RAZGRADNJO

15. Finančna sredstva se uporabijo samo za namene, za katere so bila zbrana in upravljana. Pri tem je treba paziti na preglednost. Vsi podatki, ki niso trgovinsko občutljivi, so javni.

16. Pri vlaganju sredstev je treba iskati varen profil tveganja in tako zagotoviti dobiček v vsakem časovnem obdobju.

17. Ker upravljavec objekta nima vpliva na finančno upravljanje zunanjega sklada za razgradnjo, za vrednost naložb jamči država, tako da se zagotovi razpoložljivost ustreznih sredstev, kadar so potrebna, tudi če je neodvisni upravljavec vloženih zneskov ustvaril izgubo do tedaj, ko se ta sredstva uporabijo. V takih primerih dopolnitev skladov ne presega zneska izgube pri naložbi.

18. Če upravljanje notranjega sklada ni dovolj uspešno, je upravljavec objekta odgovoren za zagotovitev razpoložljivosti ustreznih sredstev, kadar so potrebna.

19. V primeru jedrskih objektov, katerih glavni namen ni prodaja proizvodov ali storitev, je treba razgradnjo primerno načrtovati in vključiti v proračun, tako da se omogoči razpoložljivost primernega financiranja za varno in pravočasno razgradnjo takih objektov.

20. Proračunsko načrtovanje preveri nacionalni organ, ki ga določa to priporočilo. Če tak nacionalni organ ne obstaja, države članice prosijo Komisijo za nasvet glede ukrepov, ki jih je treba sprejeti.

V Bruslju, 24. oktobra 2006

Za Komisijo

Andris PIEBALGS

Član Komisije